

КОЛЕГА, ДРУГ І СОРАТНИК

(до 70-річчя від дня народження
В.І. ПАРФЬОНОВА)

Читачі вже ознайомилися зі змістовною статтею білоруських ботаніків про життєвий і науковий шлях свого колеги і вчителя Віктора Івановича Парфьонова. Ми, його друзі й колеги з Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, хочемо також висловити почуття пошани і захоплення, які завжди викликала у нас ця чудова людина. Ми навіть не пам'ятаємо того часу, коли ще не знали Віктора Івановича. Кілька десятиліть нас об'єднують щира дружба і глибокі творчі стосунки. Проте не лише автори цих слів захоплюються непересічною особистістю академіка В.І. Парфьонова, його шанували і шанують усі українські ботаніки. Міцний фундамент наших стосунків закладено ще у середині 70-х років минулого століття.

У 1975 р. на захисті докторської дисертації в Києві в Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного АН УРСР ми познайомились з молодим гарним чоловіком, який, незважаючи на хвилювання, тримався впевнено, оскільки дуже добре володів матеріалами свого дослідження. Він успішно захистив дисертацію, за її матеріалами написав дві монографії: «Динамика лугово-болотної флори і растительности Полесья» (1976) та фундаментальну «Антропогенные изменения флоры и растительности Белоруссии» (1985), яка і досі є настільною книгою усіх фахівців з цієї надзвичайно актуальної проблеми.

Після захисту дисертації українські ботаніки разом з В.І. Парфьоновим реалізували давно задуману ідею створення колективної монографії, присвяченої охороні найважливіших ботанічних об'єктів України, Білорусії і Молдавії (1980). Як член редакційної колегії видання та автор багатьох його розділів Віктор Іванович тоді часто бував у Києві, в нашому Інституті, де під керівництвом відповідального редактора академіка АН України К.М. Ситника регулярно обговорювали матеріали майбутньої монографії. У цей період ми познайомилися з Віктором Івановичем ближче, оцінили його не лише як прекрасного еколога, флориста, геоботаніка, а й як людину великого творчого потенціалу, наділену ясністю і неупередженістю думки, здатну виділити найголовніше з існуючих гіпотез і фактів. Всім українським ботанікам, яким поталанило спілкуватися з Віктором Івановичем, імпонували його товариськість, доступність, тонке почуття гумору.

Авторам статті приємно згадати епізоди спільної творчої роботи, зустрічі на численних наукових зібраннях, з'їздах Всесоюзного ботанічного товариства в Алма-Аті, Тбілісі, Києві, Ленінграді та інших містах, взаємні візити до Мінська та Києва... Один із нас (К.М. Ситник) неодноразово зустрічався з Віктором Івановичем на численних засіданнях, організованих Міжнарод-

В. І. Парфьонов та К.М. Ситник

ним, Білоруським і Українським національними комітетами та Комітетом СРСР з програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», у Парижі, Варшаві, Мінську, Москві, Києві та інших європейських столицях. Це були незабутні зустрічі.

Одному з авторів статті навесні 1981 р. поталанило брати участь у святкуванні 50-річчя дружнього Інституту експериментальної ботаніки АН БССР, який на той час вже майже 10 років очолював В.І. Парфьонов. Академія наук Білорусі широко відзначала славний ювілей, з нагоди якого Інститут був удостоєний високої нагороди — ордена Трудового Червоного Прапора. На цій зустрічі відкрилися нові грані характеру Віктора Івановича. У метушні свята він зберігав абсолютний спокій, знаходив можливість і час сказати потрібні слова і гостям, і співробітникам Інституту, приділити увагу кожному запрошеному.

Авторам статті особливо запам'ятався останній з'їзд Всесоюзного ботанічного товариства (ВБТ), що відбувся восени 1988 р. в Алма-Аті. Наприкінці 1980-х рр. у нашому житті вже повіяло вітром свободи, вітром гостро очікуваних перемін. Проте до розпаду СРСР і здобуття незалежності союзними рес-

публікаціями залишалося ще 3 роки. Саме тут, в Алма-Аті, проявилася ще одна дуже важлива риса характеру Віктора Івановича: під час обговорення звітної доповіді ВБТ лише В.І. Парфьонов та К.М. Ситник зважилися критикувати прорахунки керівництва, наполягати на посиленні ролі таких відділень ВБТ, як Білоруське і Українське. Це дало нам підстави по-іншому оцінити масштаб особистості Віктора Івановича, який заради престижу білоруської ботаніки, наукової спільноти своєї країни, не поступився принципами, не побоювався відверто висловити своє бачення ситуації, свою переконаність у необхідності змін у структурі та персональному складі керівництва ВБТ.

У сумнозвісні дні після Чорнобильської катастрофи 1986 р. В.І. Парфьонов нерідко приїздив до Києва і Чорнобиля, разом з науковцями України докладав чимало зусиль для шонайшвидшої ліквідації її наслідків. Дослідження впливу Чорнобильської катастрофи на флору Полісся донині залишається провідним напрямом роботи академіка.

Один із авторів у січні 2003 р. мав нагоду знову побачитись з В.І. Парфьоновим під час короткого перебування в Мінську, в Інституті експериментальної ботаніки ім. В.Ф. Купрєвича НАН Республіки Білорусь. В.І. Парфьонов, як і завжди, був сповнений нових ідей, задумів, планів. Визнаний засновник білоруської флористичної школи, Віктор Іванович постійно дбає про її подальший розвиток. Його науковий доробок — понад 350 публікацій, у тім числі 40 монографій і окремих видань. Він є редактором багатьох фундаментальних праць, ініціатором перевидання «Флори Беларусі» (вже вийшов 1-й том, заплановане видання декількох серій томів). Провідний білоруський учений був членом редколегії і співавтором 5-томної «Енциклопедії природи Беларусі».

Батьківщина академіка, його рідна Білорусь гідно оцінила плідну, активну і різноманітну діяльність визначного вченого, державного діяча, організатора науки. Він має високі заслужені вітчизняні і міжнародні нагороди. Ми, його українські друзі і колеги, вдячні долі за те, що живемо і працюємо в один час з Віктором Івановичем, маємо можливість спілкуватися з ним, захоплюватись його добрими справами, веселим і відкритим характером, успіхами.

Як і ботаніки усєї України, ми широко і гаряче вітаємо дорогого і вельмишановного Віктора Івановича Парфьонова з днем народження, бажаємо йому міцного здоров'я, натхнення, радісних подій, довголіття, всіляких гараздів, дружби і вірності.

Нових творчих злетів Вам, дорогий Вікторе Івановичу, наснаги і успішних звершень в усіх Ваших починаннях, теплих зустрічей з давніми друзями і колегами в Києві та Мінську!

*К.М. СИТНИК,
Ю.Р. ШЕЛЯГ-СОСОНКО,
С.П. ВАССЕР, І. ОДУДКА*